Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1925 шера денз ◆ ШИНАРА, 21 СЕНТЯБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 113 (6679). ◆ Мах 3 кеп.

СИЙЛАХЬЧА ЮБИЛЕЯШТА НАКЪАДОЛХАШ

Мехкдаьтта — планал совгIа

Дика накъаьбоагIа республика дезача пIейшта «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахой. Карарча юбилейни шера хьалхарча бархI бетта 63,5 эзар тонн «IаьржачIа дошув» даьккхад цар, социалистически декхарашка хьежача 16,2 эзар тонн мара бIарччача шера а даккха дезаш хиннадеце а. Цу юкъа кхоьвй 2 миллион 362 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, «Вторчермете» дIаделнад 936 тонн Iаьржа металл.

Дика дел цар гIуллакхаш сентябрь бетта а. Хьалхарча итт дийнахьа цар даьккхад 130 эзар совгIа тонн мехкдаьтта, цу даькъе 3 эзар тонн планал совгIа а доаккхаш.

Мехкдаьтта доахача сррригача цехий, бригадан коллективаша дикка тIехкхоачашду шоай социалистически декхараш, бакъда, церна юкъе а ба белгалбаха йиш яраш. Царех ба Сорокотягин Николай Иванович Кузьмин Анатолий Владимирович керте латтача комсраш цаIн ийъи йолча цехий къахьегамхой.

А. ТИЩЕНКО.

Укх шера 100 гектара тIа фуна лаьрхIа хьажкIаш хьалкхеяьй Грозненски района ОПХ «Гикаловское» яхача боахаме. Уж дика хьийкъай, хIаьта массехк ди хьалха уж чуэца а йолаьй. ХIанз кхо комбайн йоалл наьй тIа уж чуэцаш. хIаьта укх деношка кхы шин комбайн тIехетаргйолаш а я. ПланагIа яха йоагIараш 21 центнер йолаш хIара гектара тIара 30 центнер фуна лаьрхIа хьажкIаш йоах механизатораша.

Фуна лаьрхIа ярел совгIа доаньара лаьрхIа 256 гектара тIа а хьалкхеьй укх шера цар хьажкIаш. Царех 15 гектара тIара ярш хIанз хьаьъоастаьй фуна лаьрхIа чуэдаргйолаш. Цу гIулакхо торо хулийт планагIа пачхаьлкхенна дIаяла йоагIарел дуккха дукхагIа уж дIаяла, хIаьта планагIа дIаяла йоагIараш 300 тонн я.

Лоацчача хана ррriга хьажкIаш чуийца яхара хьинаре къахьег боахами механизатораша. Царна юкъе агара дикагIа болх бу Ашаханов Паре. Т-150 маркхах йолча трактора тIехьашйоа леладеча комбайнаца хIара дийнахьа 5 гектара тIара хьажкIаш чуэц цо, нормагIа чуэца йоагIараш 3 гектар йолаш.

ХIаьта кхай тIара центральни хьетта хьажкIаш дIакхухьаш эгтара дуккхагIа рейсаш ю шофера Ангаев Ширвание.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТАШ ТIА: 1. Механизатор Ашаханов Пари. 2. Шофер Ангаев Ширвани.

И. ОКАРОВА сурташ.

КХОАЛАГIЧА ШЕРА ЧОТАГIА

ЦхьайтталагIа пятилетка йоласлча дена «Терек» яхача Нохч - ГIалгIай мебельно-хьун хIамаш еча производственни объединене карара кара тела Ше байраха леласи хьайоагIачарех я йолагIча филиала коллектив. ЦхьайттагIча пятилетка хьалхарчи шин шера деррригача техника - экономически хьокхамий пачхаьлкхен план хIанлехьа тIехкхоачашъяй филиала болхлоша. Ер шу доладелча дена планагIа лаьрхIачул совгIа арахийцай 278 эзар гаргга нормативно - цена продукци, цхьа миллион 32 эзари совгIа сом мах бола товарни продукци.

Халкъа эша товараш арахецара пачхаьлкхен планаш тIайца социалистически декхараши тIехкхоачашдеш я филиала коллектив. Духьал дIабахача бархI бетта заданел совгIа цар арахийцад салоIача наха лаьрхIа дола 1470 совгIа кресло, пхийтта эзар берий гIандилг, бIаьн эзараш прищепкаш, кхыйола продукци.

Филиала болхлоша шоай къахьегама совгIаташ хетаду СССР-ен Нохч - ГIалгIайчен автономни сийлахьча юбилейшта.

Белгалъяьнна къахьегаш хьайоагIа Дубровский Владимир, Кубышнова Лилия, Ачаева Марем, кхыбараш керте латтача станочникий, шлифовщикий, обойщикий бригадаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ГIИШЛОНХОЙ ТОЛАМ

«Чеченингушколхозстрой» объединене чуйолаш йола Шалински межрайонни дIаса лела механизированни колонна Шалински Советски районашка капитальни гIишлош хьалъеш я. Кертера ярех я «Предгорный» совхозе фуна переработка яра хьалъеш латта пункт. Сметни мах 370 эзар сом а болаш боккха лоархIам бола на объект укх шера хьалъяьккхара мехколонна кулгалдоша шоай коллектива низаш тIадерзадаьд.

Из пункт хьалъеча хьинаре къахьег йоккха балха опыт йолаш болча гIишлонхоло Мухматов Висарга кулгалдеш йолча комплексни бригадо. ХIаьта цу бригадерча каменщикаша Усумов Ахьмада, Темирбулатова Iайса, бетонщикаша Ибрагимов Саида, Цайтмасова Саиита, кхыбараша хIара дийнахьа дийна тIехкхоачашъю шоай нормаш.

Укх шера барьI бетта план генподрядах 112 проценти шоай низех 103 проценти кхоачашъяьй цу мехколоннерча гIишлонхоша. КхоалагIа бутт ба цуа коллективо КПСС Шалински райкома, райисполкома, ВЛКСМ райкома карара кара тела Ше байраха лелаю.

Мехколонна гIишлонхоша дукха балхаш ду юртбоахам вегIабоалабара. Дукхьал укх шера цар хьабаьб «Зори Кавказа» яхача колсий совхоза силос чуйолла пхи кIоаг, «Октябрьский» совхоза — [illegible]. хIаьта «Автуринский», «Искра» яхача совхозашта — шишша. Иштта шеашта могар ду гIишлонхоша КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленума тIаийца Кхачам програмка кхоачашдера.

Социальни культурни объекташ а дукха мехколоннерча гIишлонхоша [illegible] укх шера бIаьсти цар дIаделар Бурчалой яхача юрта быта Шо. Автуры яхача юрта берий беш-ясли. «Кавказашь» яхача машинашта техобслуживани ерзйола станци ХIанз хьинар аденна къахьегаш ба уж Дуба-Юрт йола шеноши. Советски района 320 дешархочоа лаьрхIа йола школеи общежити хьалъечь. [illegible] объекташ хьалъеча къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб Баракаев Махьмада, Батаева Ансаре, Бисултанов Амеже кулгалдеш йолча бригадай гIишлонхой.

— Иштта дика толамаш доахаш къахьега тха аьттув боал мехколонна массе а подразделенешта юкъе социалистически лаь вIашгIехьаьлкхарах, дика къахьега болалой морально а материально а белгалбахарах.

МИМК бригадашта юкъе аьржача яхье хьалхле яькъай В. Мухаматова кулгалдеш комплексни бригадо. Цун синна мехколонна конторва хьалхашка урагIа яхийте ягIа Ше байрах.

Шалински МИМК социалистически яхь лелаеш я Грозаерча мехколоннаца. Шалинцаша декхар лаьицад укх шера 1,5 эзар сома мах за гIишлон - монтажни материалаш кхое. Пайда эца лерхIаш ба уж рационализаторски предложенех а. ХIаьале пхи предложени йолха юкъейолайн, хIаьта цар цхьа эзар сом пайда а бенаб Мехколоннерча болхлоша дош деннад укх шера шоай гIишлош хьаьлира план 25 эзар сом тIехкхоачашъе.

А. МУЦУРАЕВ,
Шалински районни «Зиема коммунизма» яхача газета корреспондент.

Шортта доакъар хилийтара

Кхоъи ахи эзар бежан. пхиъи ахи эзар совгIа хьакха, цхьа эзар устагIа укх хьатIа доагIача Iаш яхаба бесаш ба Грозненски района «Молочный № 1» яхача совхоза болхлой.

Диза доаш шоай хьанбаш Iангара дахара шенхашта оарнагIбаьннаб совхоза къахьегамхой. Цар доакъар кийчдеш йолча механизированни отрядо укх шера планагIа кийчъе йоагIар 11200 тонн йолаш хIаннче силос кийчъяьй 13000 тонн баьца витаминни хьоар 340 тонн кийчдаьд, планагIа кийчде доагIар 300 тонн йолаш. хIаьта генаж планал совгIа 100 тонн а кийчъеш 1500 тонн кIоага чу еллай Царел совгIа цу отрядерча механизатораша 1000 тонн йоли 3000 тонн чан кийчдаьд.

Шоашта карагIдаьниначох кхоачам а хинна Iе дага бац уж. Доакъар кийчдара балхаш кхы тIа сихдаь дIахьош да. Цар лерхI кхы тIа 3000 тонн силоси массехн бIаь тонн йоли кийчъе. Силоса лаьрхIа дIайийна хьаькIаша судашка ихь буци хилара иазал доакъар кхы тIа кийчде торо йолаш ба совхоза механизатораш.

Царна юкъе яьржача социалистически яхье къаьстта хьинар аденна къахьег шелаш йолча «Е-280» яхача ГДР яьча комбайна тIа пагIача Даигаев Рисанбека. НормагIа хьакха йоагIар 100 тонн йолаш хIара дийнахьа 150—200 тонн силос хьокх цо. Цо санна хьинаре къахьег «Т-150» маркхах йолча трактора тIа «ККХ» яха комбайнаш лелаеча Халитов СаIидалеи Шуипов Маликеи.

Комбайнашка аехьа ха на йоаяйташ ньахьег «Чечингстройтранс» яхача объединенера цига командировке баьхкача шоферашта. Царна юкъе белгалбаьннаб Н. Гигнер, Н. Корочкин, В. Ордипцов. ИлашгIа яха еаш 30 тонн йолаш царех хIаранe дийнахьа 35—40 тонн силос дIаяьу фермашка.

А. СУЛТАНОВ.

Официальни визитагIа

СССР Лакхехьарча Совета Президиумон СССР Министрий Советон тайпа официальни доттагIаллен визитагIа 20 сентябре Москве кхаьчай Инде республика премьер-министр Индира Ганди.

Аэродроме цунна накъа бахабар КПСС ЦК Генеральни секретарь. СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев. КПСС ЦК Политбюро член. СССР Министрий Совета Председатель Н. А. Тихонов. КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхьчача мехкашцарча гIуллакхий министр А. А. Громыко, кхыбола официальни нах.

(ТАСС).

МУХЬ ТIАБОЛА КЕМА ДIАХОТТАР

ТАСС хоам

1982 шера 20 сентябре московски хана 10 сахьати 12 минути яьтча «Прогресс-15» яха мухь кхухьа автоматически кема «Салют-7» — «Союз Т-7» яхача лехнача орбитальни комплексах дIахоттад.

Космически аппаратащ вIашш лехар, гаргаяхар, дIатIаяхар, дIахоттар никъ бара доал деча центрерча командех а бортовой автоматика новкъостаца а чаккхаьккхар. ДIатIаяхана а дIахоттара а процессанта тIахьожам лоаттабир орбитальни комплексо экипажо — космонавташа Березовойс а Лебедеса а. Мухь тIабола кема станцех дIахеттад цун агрегатни отсек йолча оагIорахьара.

«Прогресс-15» яхача кемо орбита тIа декад станце вIашагIтехача двигательни установкана эша доагIр, оборудовани аппаратура, Iилман тохкамаш даран экипажа вахара эшаш материалаш, хIаьта иштта почта.

Экипажо еча докладех а телеметрически информаце даннех а «Салют-7» — «Союз Т-7» — «Прогресс-15» яхача Iилма-тохкама комплекса бортовой системаша лерттIа болх бу.

Космонавташ Березовой Анатолий а Лебедев Валентин а могаш-маьрша ба.

Советий мехка гIолла

КОСМОСО КАЛУГА ЕХ

КАЛУГА. (ТАСС). К. Э. Циалковске хургда аьнна цхьаькха хIама а кхоачаш хиннад Космонавтика ларда селлар дукхача шерашка ваьха а болх баь а Ока яхача хи тIара къаьна эрсий город космосаца ювзаш дола радио тIий духхьашха болх бе доладеннад.

Космически бувзама цхьа сеанс йолча хана «Салют-7» яхача орбитальни станце экипажа членаша ду къамаьл хьахсзар К. Э. Циалковске цIагIа-музее. Сийлахь-воккха Iилмахо ваь ди хьатIакхоачаш традицегIа унхаза гулбеннабар цун гаргара нах, Константин Эдуардович вовзаш хиннараш, укх деношка Калуге чаккхоахача чтенешка даькъа лоацараш.

Космонавташа Березовой Анатолеи Лебедев Валентинеи уж беррригаш даькъала бийцар К. Э. Циалковский ваь 125 шу дизарца.

ЮРТАРЧА ГIИШЛОН ИНДУСТРЕ ТОРОНАШ

КАЛИНИН. (ТАСС). КПСС ЦК майсин (1982 ш.) Пленума решенешка хьежжа юрташка комплексни гIишлош хьалъяра проблемаш йиицар Калинине шин болх чаккхбаьккхача «Росколхозстройобъединене» совета заседане.

ХIанз Еррирсесийски объединенена чуйоагIа 56 юрташкара гIишлош ю а цIенош ду а комбинат. Ах шера цар эксплуатаце дIаденнад 182 эзар квадратни метр нах чубаха цIенош. Цун предприятешна шоай низашца даьд деррigача йодряди балхех пхелагIа дола дакъа.

Совета заседане белгалйир юрташка гIишлош хьалъеча дIахо индустриализаци [illegible] программа.

ТАСС ЗАЯВЛЕНИ

Къизагiдола зулам даьд Израилю. Малхбузехьарча Бейрутера палестински тIема формированеш дIаяьхачул тIехьагIа израильски бIуно тийшача балхагIа городе чу а хьийлха. цига цхьатарра цIий Iодахийтад маьрша бахача наьха — палестинцийи ливанцийи. Израильски бIуно дIалийдача палестински беженций лагерашка тIатеIIаеш автоматаши пулеметаши етташ боабу кхалчах, бераш боккхий нах духхьал уж палестинцаш хиларах.

Бейруте нах боабар дуненшоллагIча тIема хана Бабьи Яра чу нах цхьатарра боабар санна дола фашисташа даь зуламаш морг да.

Малхбузехьарча Бейрутечу а хьийлха. цу тайппара ООН а решенеши ше тIайца декхараши гIожагIча тайпара телха а деш. Тель-Авиво йоах, из городе цIий Iодоргдола гIулакх ца оттийтар дукха деш да.

ХIана деррича дуненшаькка а дог тиййнад Израила доал деча гIоларашa дувцар моттийтеш цар леладер тийша болхи хиларах. Ливанерча Израила агрессех шиина цIенхашта морально-политически эшам хиннача гIехьагIа мишгарнетени утаро йохаяьча израильски позицино цхьатарра боабен латт Бейрутера нах.

Ливански лаьттан тIа Израило деш латтачун цIи — геноцид. Цо леладер — къамаш ду хьалдеш палестинцаш болаь дIадахар.

Цу зуламашта хьалхара бехктокхам эгтара хьалхарча аргIанна Израила доал деча тIоэарашта тIабуж, вешта, алхха царна бикка а Iац. Из тIабуж агрессора бе герз делачарна а ма дарра аьлча цо леладер цунна хьалхадаьккхарашта а. Нагахьа санна Вашингтоно гIо ца доре селлара къиза гIуллакхаш леладе лоархIаергьяцар Израиль. Уж ма дарра аьлча, США ен Израилой шоайла леладеча стратегически гIуллакхех хьахиннa хIамаш да. хIаьта Рейгана план оалачун новкъостаца, Кэмп-Дэвида политика дIахо яхьарца уж дIаьIоагIде а тIерт.

Бейрутерча палестински лагерашкара цIий тоаттолаши декъий гувнаш — из да Бейрутера Палестински дукхьален болами отрядаш дIаяхачул тIехьагIа цига бахача наха кхерам тIаккхоачiдтарбац аьнна Вашингтоно деннача дешa мах.

Наранло Ливане леладеча зуламаша эгIазал хьоачьй дегуйта шена долаш мел болча наьха, машара хабара а бошаш бохьочча болча машара тIа [illegible]. хIаьта цар уж вIоагIа бехе а ду. Агрессораша [illegible] долаш дола хIама цIакхъа а диц а долийтаргдац. мехкдарг а дац палестински халкъо метта, кхача хадьехьа а [illegible].

Нагахьа санна Вашингтонeн Тель-Авивен цу накъыгIа дош [illegible] та шоай [illegible] га деш дале, из кIоарга туьлаIар дц — Бейруте нах боабаро кхы тIа а кIоаргдергда хIанз IарбаIн Израила вIашагIа хьоастабеш дола царна юкъе доала ор. ХIаьта израильски халкъа шиш дукхача моахалий тIехьа тIайоагIача хана ла доаргда цун правительства тахан деча зонкхийча зуламех хьахинна хIамаш.

Советски Союзо [illegible] боллаш бехке ю Ливанера Израила агресси тенеца. Цо хьадех сон чекха уж совцаега Ливанена израильски бIу кхы гоа да беш арабойлахилеи. ООН Кхерамзален Совета решенеш тIа ма аьннача тайпара.

Кхерамзален Совето балана боарамe пайда эца беза ООН Уставаца хьежжа [illegible] та йолча [illegible]. цу даькъе ООН бIу пайда эза беза Бейруте бахача маршо [illegible].

Нагахьа санна [illegible] [illegible].

[illegible]

Сухалбе Iана кийчо яра

ТХОВНА ДАЬННАЧА ГIУРГАШКА ХЬАЛХЬЕЖАЧА...

[illegible]

Г. ТКАЧЕВ.

ЦХЬАЙОЛЧА ХОРЖАМИЙ ОКРУГАШКА ГIОЛЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ДЕПУТАТАШ ХАРЖАРА ИТОГИН ХЬАКЪЕХЬАРА

ХОАМ

[illegible]

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА — ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ОТЧЕТА МЕТТЕЛ — ТӀАХЬЕХАМАШИ ЛОЗУНГАШИ

35 минута йир Кирова цӀерагӀча колхоза парткома секретара В. Н. Денисова отчетни доклад. ХӀьта партийни балхах лаьца дувцанзар по 3—4 минутал дукхагӀа, на а тӀаргӀоллари, гӀаьнгара дешаш дувцаш, дийца даьннар кердадоахаш, кӀоргга анализ ца еш, критикеи самокритикеи йоацаш дийцар. Йож юкейнси ха тӀахьехамаш деш, лозунгаш кхайкадеш дикагӀа болх бубалар оаш, партийни производственни дисциплина чӀоагӀагӀа лелаюзар яхаш коммунисташка дехар деш дӀаяхьар парткома секретара.

Колхоза юххьанцарча партийни организацена юкъе 41 коммунист ва. ТӀаккха колхозхоех хӀара пхалгӀвар коммунист хул. Цудухьа йоахама гӀулакхашта парте боалача наха цар еш йола влияни, шеко йоцаш, йоккха я. Цхьабакъда, доклад мел еча хьна собране хиннача коммунистаӀшта юцаш хезар, хестае а йоагӀаш хестаяьр хьалха латта цхьа доярка М. А. Рыбалко мара кхы саг вацар. ХӀьта бокхаме-м дукха я ма бий дика къахьегамхой а, царна хьалха латта коммунисташ а. Е дика а, е воча а оагӀорахьара цхьаккха дош аланзар коллективана хьалхашка латта декхараш кхоачашдайта коммунисташ оарцагӀбахара парткомо практически дьар фуд, социалистически яхьа. «Знание» яхача общества юххьанцарча организацена, колхозхой марксистско-ленински экономически образованена, агитколлективана, культурно-массови балха ше кулгал мишта даьд, малагӀа дешаш ца парткома заседанешка, партийни собранешка дийцараш тӀаийш йола решенеш кхоачаш мишта йора. ХӀама хьоахадензар коммунисташа хьалхале лелаяра дешах а МалагӀча хьалхленах дувцаргда из, нагахьа санна 26 механизаторах цхьаккха а коммунист ца хилча, хьайбаш леладеча коммунистах цаӀ мара доярка ца хилча. Шийна ховшше а хьохабе бийбатийтаб докладчика балха тӀара шийя хьинарен тешамен йоачий а — профсоюз, комсомол, халкъа тӀахьожамхой, культурни фронта болхлой.

1981 шера 25 сентябрера дена 1982 шера 7 сентябре кхаччалца парткома цхьаккха заседани яьаш парткома секретара, цун члении, боахама коммунистий бехкагӀа. ДукхагӀйола партийни собранеш юкъагӀа а ювлаш, масехкъаза тӀехьальхой, цхьа бахьан мара кийчьяьяа, цудухьа лийрхӀар кхоачаш ца хулаш а йисан. Наха хьалха латта, уж шийна тӀехьабака бедача мотте, парткомше лийний тӀехьа текхаш, колхозни нахара дукхача гӀулакхашта юстара лаьттай. Колхозера коммунисташ мишта бах, болх мишта бу хайназан.

Пренешка къамаьлаш дахча коммунисташа партийни ӀаьдалагӀа критически мах бир отчет еа юкъагӀа парткомо баьча балха. ДӀаяхача отчетно-хоржамий собране, йоахар Н. Дегтярева, парткома членалла хержавар со цхьабакъди, цун заседане цӀаккха хиннавац со, цхьаккха тайпа дешаш дийвадан сига. Деррига дешаш колхоза правлене къестадаьд.

Эггара доккхагӀйола зил да, белгалдаьккхар собране Н. А. Петрова, специалисташа шоай декхараш ца кхоачашдеш хилар. Нахаца беш цхьаккха тайпа болх хиннабац колхозе. Болх ца бу профсоюзни, комсомольски организацешна, халкъа тӀахьожама группо. Шийн оагӀонгахьара цхьаккха хӀама даьдац парткомо нахаца бу кхетама болх лертӀабаккхари, цар къахьегама дисциплина айяра. Се коммунист хилярах тарра, аьлар Петрова, аз ва могабу парткома болх.

Коммуниста М. С. Зубова дийцар, партком социалистически яхьата вӀалли дӀахьежа а ца хилярах, колхозни вахара гӀулакхаш кӀеззига теркаллаь хилярах, хьалхашка латта декхараш кхоачашде колхозхой оарцагӀбахара гӀулакхи колхоза правленена цхьаккха тайпа новкъостал ца дарах.

ЧӀоагӀа халахетаж дийцар собране А. Н. Иванова партийни собранеш оттальча хана ца хулаш а юкъагӀ кхолаш хинна хилярах, цига ца боагӀаш дукха коммунисташ бусаш хиларах.

ТӀахьожам бацар. Кагирхой дукха ба колхозе, комсомольски организаци а йолаш я, цхьабакъда, уж бидбеннаб парткома. ДӀахьежаяц царга. Управлене аппарата цеховой парторганизаце секретарь йолаш парткомагахьара цхьаккха тайпа новкъостал хинна дац сона, санна могар а деш дӀалийнай.

Кхы дӀахо ишта болх бе йиш яц, йоахар коммуниста Мержоева, раьза воацаш. Партком йоагӀа ховш дацар, цун болх гуш хиннабац колхозе. Бокъонца йола партком — из ше ма ярра да ма йий, наха кхетам бала бехаш, уж майрра дӀахьалхашкахьа кхувла бехаш, цар ноакхо е ехаш йола штаб ма йий. Халахета я, из ванцига гуш хиннадац. Тха гараже дукхагӀа бола водительш болх дика беш ба. ХӀьта а парткома секретара уж хьовхабаь цхьаккха а дика дош аланзар. Е хьа а яцар оаха лелаеш. Тховешта могтача тайпара болх бора тховех хьалхарвар малав, тӀехьарвар малав ца а ховш.

Колхоза партком — из я, йоахар П. П. Мисовеке, наха хьехам луш, цар йоахко е ехаш, гӀулакхаш мишта лел хайта а коммунисташта хьалхашка декхараш уттаде а дехаш йола кертера штаб. Цхьабакъда, вай партком цу дешашка дӀахьожаш я кулгалдеш а хиннац. Цунна дицденнаб кертердар — наха, цар йоахко яьян, боахама экономика айяра оарцагӀбаьхбаш.

Иис коммуниста къамаьл дир собране, цхьабакъда, парткома балхах ала цхьаккха дика хӀама корадалзар царна. Беррига коммунисташта хийттар цхьатара дар — парткомо кхы дӀахо ишта болх бе йиш ца хилар. Собране хьехаьккхар, колхоза юххьанцара партийни организаци низ болаш, политически кхетам лакха болаш хилар, коммунисташ нахаца болх бен уж шоашта тӀехьа бахеи, боахама экономика айяра, района дикагӀчарех цаӀ а хьа шоай колхоз дӀаоттаяра уж оарцагӀбаха ховргдолаш болта. Цу гӀулакха эша низаш долаш ди. Эшар хӀама дац балха йоттигашка доагӀача тайпара уж дӀанийсдар, царна кулгалдар, цар новкъо яр мара.

Н. ЧУНИХИН.

КЪАХЬЕГАМЕ КОТАЛОНАШ ЙОАХАРАШ

ФОТОРЕПОРТАЖ

«Промавтоматика» НПО Грозненски опытни завода болхлоша, ер шу доладелча дена пачхаьалкхен плана совгӀа арахийцай 52 эзар сома маьха топарни продукци, 30 эзар совгӀа сома маьха нормативно-цӀена продукци.

Уж къахьегама толамаш хьакхоллаш бараш ба цхьайттаӀагӀча пятилетка хьалхарча шийн шера план Нохч-ГӀалгӀайчен автономе юбилейта кхачалехьа кхоачашъяра доккхий декхараш тӀа а нийца, шоай хьинари ниц кхо ца беш къахьегаш бола бӀаьши бола болхлой. Царех цаӀ я коммунист, радиоаппаратура монтажникий бригадир Ткаченко Раиса Герасимовна. Балха хинах, производственни мощностех бицла пайда эца Ӏомабаьб цо элективерга болхлой. Яхье хьалхалаттарий опыт, дикагӀйола балха методаш шерра юкъехувла балха. Заводерча кагирхой хьехамчех эггара дикагӀа лоархӀачарех а я Ткаченко Раиса. Шийн опыт дог раьза долаш дӀа а новзийташ цо кийчбаь говзанчаш пташ ба заводе. ХӀанз цо Ӏомаеш йола Монастырская Татьяна дика кхеташ йоагӀа монтажница бийлах.

Хьахьяла къахьегаш Раиса Герасимовнас даьхача къахьегама толамий лакха мах баьб Даьхено. «Завода лаэрженни ветеран» яха сийлен цӀи еннай цунна, «IX тхагӀча пятилетка ударник» яха знак, «Социалистически яхье котъльинар» яха масехк сийлен знак еннай Раисана. Цун ваьхха тӀа дешаш я «Знак Почета» яха ордени Ленински юбилейни медали.

Уж санни бола башха-дика производственникаш кхы дуккха а ба заводе. Цар лакха лоаттаду предприятен ерригача коллектива сий. Царех цаӀ ва радиоаппаратчиний бригадир, коммунистически къахьегама ударник Штапов Борис Кузьмич. Цун къахьегама календара тӀа да цхьайттаӀагӀа пятилетка еходагӀа шу.

Оснаре къахьегарал совгӀа шоаш хьаеш мел йола продукци дикеи тӀехдикеи мара хилийтац бригадерча радиоаппаратчикаша. Цудухьа цар продукци ОТК болхлой тӀахьожам боацаш цкъа дӀаелча ехха ца ерзаеш дӀайохийт. Хьинаре къахьегарна бригадерча радиоаппаратчикашта даим хьохкам я телаш, белгалбаьккха дика болх беш ба Школьников Игорь, Бутарев Геннадий, кхыбараш.

Къаьст-къаьстача болхлошта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг дӀа ца хецаш хьавоагӀа укх юбилейни шера коммунист, сверловщик, коммунистически къахьегама ударник Вышинский Николай Васильевич. Цкъа санна дуккхаза а яьхай цо «Профессех дикагӀар» яха сийлен цӀи. Завода болхлошта юкъе эггара хьалхарчарца рапорт деннад Николай Васильевича пятилетка хьалхарча шин шера лаьани кхоачашъярах. Ишта хьалхарчарца еннай цунна шийн тамагӀа а долаш продукци арахеца бокъо а.

Хьинаре къахьегарал совгӀа юкъарча балха тӀа а дика дакъа лоац Вышинский Николая. «Машиностроитель» яхача заводской пенгазета редколлеге члена, дружинника декхараш даим цӀена кхоачашдеш хьавоагӀарех ва из.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТАШ ТӀА: радиоаппаратчиний бригадир Б. Штапов, радиоаппаратчикаш И. Школьников, Г. Бутарев, Т. Моностырская, Р. Ткаченко, сверловщик Н. Вышинский.

Н. ПЛИЕВА суртӀаш.

Занятеш дӀайолаеннай

КПСС Грозненски горнома марксизма-ленинизма сайрийнарча университете занятеш дӀайолаьеннай. Журналистика отделене хьалхарча курсе деша багӀарашта хьалхашка къамаьл дир отделене декана, советски кепийоалол-ветерана Н. М. Лаприненкос. ЛадугӀарашта цо дийцар советски кепьпоазон керттерча принципех, дешархошта хьалхашка латтача декхарех, дукхачи хаттарашта жоп делар.

В. ХАЛЕБСКИЙ,
марксизма-ленинизма университета журналистика отделене деша ваГӀар.

Депутатех дола дувцараш

НАХА ВЕЗАШ, ЛОАРХӀАШ ВА ИЗ

Шелковской районе В. И. Ленина цӀерагӀча колхоза дикагӀйола жа Ӏу Балаев Салман кхоалагӀа хержав укх шера Шелкозаводской станичи Совета депутаталла. Колхоза № 1 болча жа лелаеча ферме дукхача шерашка хьинаре къахьегарца бахкха тешам ба из.

10 шу хьалха ферме жега хьожа нах тоъаш бацар. Цу хана Салман колхоза шофер вар. Жега хьажа нах тоъаш боацилга хайча шофера специальность хийца а хийца, чабан хила лаьрхӀар цо. Цхьабакъда, ишта ше дарах дехке-м цавинавац из.

Ферме болх бе наха цун белам оттарах тахан дувца хала да. Хьалха ца болх баь вацар Салман. Вахха венача хьалхарча деношка Салман хьожанир жа Ӏунна новкъостал де. Укхаза кӀезиг-дукха шаьрвеннача тӀехьагӀа йоккхагӀйола жа Ӏу а яь, дахкаш дола жа делар цунга леладе.

С. Балаев дика хьожар жега, дукхача шерашка жа леладечар опыт хьаецар. Дукхаза хиннав из Социалистически Къахьегама Турпал Н. А. Эсмухамбетов волча, цун балха «къайленаш» ййзай.

Дукха кердазар Ӏомадир цо цӀи хедача жа леладечунгара. Деррига а ха гӀерташ хинна а ца Ӏеш. БӀаргча районе дикагӀйола жа леладархо а хинна даӀаттар.

Жа леладеча лоадем боацаш, теркал де ца дезаш цхьаккха а дац.

Хадданза хьайбай йоакхо еш вола из районе яьржача социалистически яхьа дукхача шерашка хьалха латташ хьавоагӀа. Лакха да цун къахьегама хьокхамаш.

Шийх лаьца дувцара тӀера вац Балаев. Цхьабакъда, цо беча балхах даьнна беркат гуш да. Юбилейни шера цун бригадо хьалхара моттиг яьккхай колхоза жа леладерашта юкъе. 29 килограммага кхоачаш тоабенна 932 Ӏаьхар хьалххебаьб цо. 100 жийна тӀехьа планагӀа 115 Ӏаьхар болаш, 135 Ӏаьхар хьалххебаьб.

Сийлен грамоташи дипломаши дукха да С. Балаева. ХӀанз цун бригаде я жа леладечар карара кара тела ЦӀе байрах. Цунна тийнна дуккхача совгӀаташа хьахьокх из къахьегама тӀера саг волга.

Колхоза дикагӀйолча жа леладечо ше халкъа депутат хилярах тарра хьинаре дакъа лоац юрта вахаре. Юрти боахама массазарча комиссе член ва из. Дакъа лоац станични исполкоме дувца дешаш оттадеча хана. ГӀон долчи боахамни совгӀа йола юртабоахама продукци пачхьалкхенга йоахкрах лакъе жи леладерашца къамаьл ду, ше а дакъа лоац цу гӀулакхаца.

Цо аларах жа леладерашта топараш лоаттаделга тоадаьд. ТӀехьарча хана кастласта фермашка го йиш я автолавка, автоклуб.

Депутат Балаев нахаца безаме, царга ладугӀаш ва. Из волча хӀама хатти, цунца къамаьл дувца дагабала дукха нах ух. ХӀаранега ладугӀа, вӀиштӀехьа ма доал ла новкъостал де хьож из. Цудухьа наха везаш, цар лоархӀаш ва С. Балаев.

Е. ФАРНИЕВА.

ШЕРЪЕ АРАХЕЦАЧА ПРОДУКЦЕ АССОРТИМЕНТ

Къаьст-къаьстача ассортиментах йола продукци арахецара специализаци а йолаш хӀамаш тега 11 цехи филиалаши чуйоагӀаш я Грозненски хӀамаш тега производственни объединени. ХӀамаш тегача юкъекъа отходех пайда эцара вӀашагӀъелла ширпотреба цех.

Шера юкъера лаьрхӀача 200 модель а йолаш керттерча даьхье берий ассортиментах хӀамаш тег объединене коллективо, 7 миллион арахецача наделех 5 миллион берий кочамаш, чухьнахьа дувхалу бирлакъаш, блузаш, хачеш, ишта кхы дӀахо дараш а долаш.

Кхуви йоагӀача тӀехьенна хадданза терко ю партеи правительствеи, берий ассортиментех йолча наделешца дувладениш наьха хьашташ дизагӀа кхоачашдир керттера а лоархӀаш. Берий баракъий ассортимент шеръяри нердаккхдарни дола лош керттера лерхӀ шоай балха тӀа объединене экспериментальни цеха конструкторша а.

ДӀаяхача итталагӀча пятилетке боккха болх чакхбаьккхаб ассортимент шеръяра. Индархошна дӀакхьачай дукха кердача тайпай наделеш, ерригa а уж арахийцай 830 моделах а йолаш. Дикала Знак тӀалатта продукци арахийцай 30 миллион 138 сома маьха, ерригача арахийцача продукцеца нийсдича цох хул 19,1 процент. «Н» (нердадар) индекс тӀалатта продукци, ерриге а арахийца хинначунца нийсдича 5 процент а хулаш, 10 миллион 332 эзар сом мах болаш я.

Дукхьал цхьан 1981 шера кинч а ль производствана юкъейоалаьян 171 керда модель, царех 84 модела дикала Знаки, 55 модела «Н» индекси а хьожаеш. Цул хьалхарча шерада нийсдича 10,6 процент дукхагӀа я соахко мьхалъяьккхи продукци. Дикка дукхагӀа я пачхаьалкхен дикала Знаки «Н» индекси хьожаль продукци а. Дукхьал карарча шера хьалхагӀа ах шера арахийцай «Н» индекс тӀалатта 5 миллион 332 сома маьха продукци.

ЦхьайттаӀагӀча пятилетке хӀара шера арахецаргда кердача моделех дола баракъаш. 82—83 процентага дӀакхоачаш нерданха лерхӀ арахецача продукце ассортимент. 88 миллион 510 эзар сома маьхата дӀа а кхоачаш, ерригача арахецача продукцех 39 процент яр пачхаьалкхен дикала Знак тӀалатта продукци арехеца лерхӀ пятилетка чакхиоалача шерага.

Шийна тӀадувхача баракъа чӀоагӀа йоакхо еш ва карарча ханара вола индархо. Тахнарча мода лостамга хьежжа хоза хьадаь баракъаш эш цунна.

Берий баракъашта модернизировани еча доккхий хувцамаш хиннад укх тӀехьарча хана. Керттерча даьхье кагирхой мода элементаш я берий баракъаш тегаа юкъейоалаераш, хӀаьта къаьстта дика холуш да из 10—12 шу даьннача бераша тӀадувхадеча баракъаша хьежача.

Ясельареи школе деша даха ха кхачанлей долча берий баракъаш тег шин тайпарча кӀалдех, царна ю аппликацеш, хоза догам ду. Цу деррига геттара хозеш кхы шийна тера йоацаши хулийт ийлеш, къамни мотивех йола моделаш хьаьйн.

Коллективна хьалхашка латта декхар кхоачашдаре пайдане гӀулакх да илелеш дӀамигача серешца хьаяр цхьана болх бара 5 предприятена сискитаца договораш уттадаьд объединене коллективо. Индархой хьаштаи доахара, уж тахнара, ассортимент шеръяра лемаш дикагӀа кхоачашде ниш хулийт цу гӀулакхо.

1983 шера арахеца а лаьрхӀа г. Москверча ярмарке дехнад 283 тайпа йоза баракъа, царех 233 керда да. Царна юкъе да кисах даьрех, боймбе кӀадах даьа ясельни школе деша даха ха кхачанлей долча бераша лаьрхӀа кочамаш, сарафанаш, юбкингаш, ишта кхыдола баракъаш. Дукхьашха арахеца иолаерьха нхалнаьха спальни комплект — кисах аь биисаина Ӏовужаш тӀаювхаю кочи печьмари.

Объединени вӀашагӀьеллача дена укх 10 шера договораш а уттадеш Ростовски Общественни моделей цеонои художникашта цӀена болх бу экспериментальни цеха конструкторашц. Цох дика пайда а боал.

Объединено коллектива дика кхетаду шинца хьалхашка латтар мел доккха декхар да. Цудухьа лакха производственни хьокхамаш а Ӏойташ из дехтар сийленца кхоачашдара шийн низи хьинари ца кходеш къахьег цо. Белгалбаха беза производстве хьалхелаттараш. ХьатӀадоагӀача шера июль бетта потагӀа къахьегаш я экспериментальни цеха раскладчица В. Солдатенко карара шу чакхдоалаш латт лекальщица йолча Л. Тереховай къахьегама календара тӀа, цхьа бутт хала хьалха а льина болх беш я хӀамаш тега В. Яковлева. Ассортимент керда а йоахаш наьха хьашташ дизагӀа кхоачашдара тӀехьа творчески къахьегаш я конструкторски группа.

Городашкара Армавирера, Нальчикера, Томскера, Иркутскера, Липецкера, Хабаровскера, Омскера «Росторгодежда» кхыча 43 мах беча базашка дӀаухийт объединене коллективо шийн продукци.

Наха чӀоагӀа хоатташ я тха продукци. Цо дукхамена а декхарвала ду тхо, цудухьа шерра специализаци йь объединене, доазол дехьарен вай мехка хьалха керда, лакха оасарле йола оборудовани отталы производства ерригача участкашка. Цу даькъе я догам ду ихавтоматаш, «Каннегиссер» фирма хьаяь влажно-тепловой обработка пра оборудовани, оатхалаш цхьатарра вӀшагӀа хетташ хобаяра лаьрхӀа 8332 [illegible] совгӀа йола специальни машинаш. Караерзаьй 13 технологически процесс.

Йоккха терко ю дӀамигача механизаце керда приспособленеш юкъейоалаяра а. Хоа луш арахецача продукце дикал лакхьенная цу приспособленей 92 единица дӀаоттаярах.

Массови производства нелеш хила еза дукхача маьха хьашташ кхоачашдеш. Материальни Ӏаламох боарам лакх а луш торговы сетера товараш дукхагӀа ме хул хаддамза [illegible] делей дикаш цар [illegible] мент шерагӀев хилар хьадехалга.

Наьха хьашташ шин кхачалла кхоачашдарца, хадданза уж тахка а тохлаш продукце дикал лакха хилара хьежка шин арсехьа [illegible] кхошта из [illegible] дола гӀулакх вӀашгӀехь [illegible] дувзадеш да тха объединене болхлой декхараш.

А. БАБАДЖАНОВ.
Грозненски хӀамаш тегача производственни объединене директор.

Идеологически къовсама фронташка

ХЬАННА А СЕННА А ГӀУЛАКХ ДЕШ Я АНТИСОВЕТИЗМ?

[illegible]

коммунисташта дукхаллара террор баккъар дукха. [illegible] Советски Союзах ком партеш «Кремла агентураш» [illegible] советски хьашташ кхоачашдеш [illegible] Малабугов индустриально [illegible] [illegible] тешама гӀертар реакциони низаш.

[illegible]

хӀана а ба коммунисташ шоай гӀулакхаш подпольни тӀаккхера нхерам даим тӀа а латташ [illegible] болама [illegible] 1928 шера 1.7 миллион коммунист вар [illegible] 1946 шера — 20 миллион, 1981 шера — 77 миллион совгӀа [illegible]

[illegible] Ричард Пайпса а, 1972 шера США сената къамаи [illegible] подкомитета [illegible] советски арахьарча политика принципех [illegible] Советски Союзан компартех Малабугов [illegible]

ЛЕРХӀАР — КОММУНИСТИЧЕСКИ БОЛАМ ВОХАДЕЛГА

[illegible]

[illegible] КПСС-а [illegible] компартей [illegible] социалистически обществана шийн «модель» царна [illegible]

Цу тайпарча тийнахо лерхӀар — капиталистически мехкашкарча коммунистически боламаш КПСС-ан [illegible] интернационализм [illegible] СССР-ах [illegible] США [illegible]

хьар дукха мара къовсам ца лоттабар.

Компартей хьанбехьара империализма керда идеологически стратеги практике укх тайпара яр Советски Союзо [illegible] компартеи гӀулакхашта уж [illegible] СССР-ах [illegible] США [illegible]

АНТИСОВЕТИЗМ — РЕАКЦИ ГӀЕРА

Империализма антикоммунистически стратегина юкъе керттера моттиг дӀалоац антисоветизмо. 20-ча [illegible] шерашка СССР арахьарча политика [illegible] реакцен фашизмой пайда [illegible] демократически низашта эггара хьалха [illegible]

[illegible]

Никита ЗАСТАДИН
историческа [illegible]

[illegible]

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

НохчI-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дукхачча шерашка цIена къахьегарах къахьегаме карагIдаьннарий хам беш СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ

Къулбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозный станце гIолла:

Нечаева Пелагея Николаевнана — уборщицана.
Янова Ольга Васильевнана — йоккхагIйолча оператора.

Грозненски машиннаькъа дистерча почтамте гIолла:

Свенко Раиса Петровнана — бригадира.
Сазонова Тамара Борисовнана — бригадира.

Бурув тохара балхий Октябрьски УБР гIолла:

Вахарагов Тимир-Али Тимиргиреевича — бурильщика.
Кушнарев Николай Артемьевича — слесара.
Мартынов Иван Константиновича — бурильщика.
Мудуев Мурдалалена — бурильщика гIончана.
Пиляев Виктор Николаевича — электромонтера.
Ситников Иван Алексеевича — буровой мастера.
Смыков Николай Васильевича — инженера.
Хизриев Белит Хизриевича — слесара.

«Октябрь» яхача кинотеатре гIолла:

Бузюрова Мария Ипатьевна — кассира.
Егорова Любовь Кирилловнана — контролера.
Перестенко Таиса Моисеевнана — контролера.
Стамбулиди Надежда Акимовнана — киномеханика.

Къулбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски наькъа дистанце гIолла:

Албогачиева АртагIа Кейпийна — наькъа монтера.
Болтенко Валентина Петровнана — дежурнена.
Годунова Любовь Финогеновнана — дежурнена.
Гордиенко Анна Степановнана — дежурнена.
Гебертаева Паладн Магомедовнана — наькъа монтера.
Овчинникова Нина Григорьевнана — дежурнена.
Истамулова Таьару Истамуловнана — наькъа монтера.
Тырина Анна Павловнана — наькъа монтера.
Хушпаров Хасмагомед Хушпаровича — наькъа монтера.
Шабанова Мария Егоровнана — наькъа монтера.
Чагаева Аширап Байсаровнана — наькъа монтера.

Райисполкоме гIолла:

Пригуло Таисия Семеновнана — финотдела заведующена.

Грозный станце комендатуре гIолла:

Токарева Иза Ивановнана — делопроизводителя.

«СевКавНИПИнефть» яхача институте гIолла:

Антонова Минефа Георгиевнана — мастера.
Кутушева Мира Григорьевнана — кладовщика.
Погодина Елена Иосифовнана — йоккхагIйолча инженера.
Меркулов Николай Ефимовича — воккхагIволча Iилман белхлочо.
Рыжикова Раиса Наумовнана — йоккхагIйолча лаборанта.
Фролов Георгий Алимпиевича — отдела начальника заместителя.

Къулбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски отделение орсе гIолла:

Бормотова Валентина Емельяновнана — бухгалтера.
Матвеева Валентина Ивановнана — йоккхагIйолча продавеца.
Браславцева Надежда Алексеевнана — уборщицана.

«Промавтоматика» НПО опытни заводе гIолла:

Мицкевич Галина Захаровнана — уборщицана.
Сидорова Валентина Степановнана — бухгалтера.

«Грознефть» яхача объединене спецтехникана производственни гIуллакхаш дечен ремонт ечен центральни базе гIолла:

Бражникова Нина Гавриловнана — кочегара.

НохчI-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

НохчI-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный.
1982 шу, 30 август.

Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» яхача назрановски заводе Беков Башира болх бу ер вуриттагIа шу да. Цу юкъа даим а 25—30 процент ший сменаи дехкараш тIехкхоачашдеш хьаьоагIа дикагIчарех ца! лоархIаш вола шлифовщик Беков. Из ва производстве хьалхалаттар. Сиилениа лелаю цо «Коммунистически къахьегама ударник» яха цIи.

СУРТА ТIА: Б. Беков.
З. БАТЧАЕВА сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

СРВ. БIаьш эзараш гектараш долча кхашта хий дилла новкъостал дергда Тайнинь яхача къулбехьарча вьетнамски провинцерча Сайгон яхача додача хи тIа хьалъеш латтачи «Заутиенг» яхача йоккхача гидротехнически комплексо (сурта тIа). Из — республико халкъбовхама объекташта юкъе доахIамегIа ярех цхьа объект а. Километр совгIа цIаьхха а массех итт метр лакха а йолча цун керттерча платинас дIакъоларгда дода хий. Из бахьан долаш хьахургья цаIи ахи миллиард кубометр объем йола водохранилище. Цо торо хулийтаргья шекара тростникий ихаш дукхагIа хилийта. Укхаза ишта хьахургья арахис лелаю специализированни район, ерригаш а 172 эзар гектар йолаш дуга плантацеш а хургья укхаза.

ВИА — ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

НИЯСХОН ПРИНЦИПАШ

Ливане яьча израильски агрессе дерригача дуненга боккъонца дIаьекхар тельавивски экспансионистий боккъонца дола оахкарий сибат. Боабаь а чоппаш яь а итташ эзараш нах, тхов кIийле йоацаш биса бIаьш эзараш машаре баха нах. Цу тайпара аьь даьна, хIамах бехк ца хеташ моастагIии болаш, дунен халкъашта юкъерча [illegible] ерригa нормаш телхаеш, ООН кхерамален Совета решенех дош ца хеташ, палестинцашцеи ливанцашцеи геноцида политика лелаеш моттиг цIаккха а хинаац.

Цунца ихьана типпача балхах цIии Iоухийташ а боккха бала тIаьттача ливански лаьтта яьча акце дунен общественноста бIарга а гуш ма барра хьагучабаькхар ВIашагIкхийттача Штаташа Гаргарча Малхбоале лелаеча политика чулоацам. Леонид Ильич Брежнела Палестина мукъалкхара Организаце исполкома председателага Я. Арафатага яхьийтача послане тIа белгал ма даккхара, Ливанерча трагедех Израилца цхьана бехктокхаме оза доагIаш я США а. Дукхьал Вашингтон я агрессорашта нах боабу герз дIабеделлар. Дукхьал цо Iалашдаьд агресси политически а дипломатически а Iалашъелга. Ма дарра аьлча, Ливане Израил чуъяккхар — из Тель-Авивои Вашингтонои цхьана яь операци я.

Цхьабаьнда, цар вIаштIехьдаьннадац шоаш [illegible] лаьрхIа керттердар — ООН йохаегга [illegible] чакхдаккха. Палестински бIухоша денали къонахчаи [illegible] тарах цар шоаи сий масее а моттигашка лаьхдаьд. ХIаьта ООН дунен халкъашта юкъера вочица дикка чIоагIъелаьй. Из хIаьи тIаьттача дана Советски Союзо цIаьхха а дIахьекхар Палестина Iар оиа хилаьа а ше мара йоаца [illegible] ООН а оагIув хьалдоацаш ше хинналеи йоцаш.

Израильски интервентии [illegible] американски [illegible] бехьагIа Гаргарча Малхбоале [illegible] агрессе [illegible] Л. И. Брежнев [illegible] концентрированни форагIа дIахьийнна Гаргарча Малхбоалера [illegible] принцип. Цар тIа белгалдаь да агрессе [illegible] 1967 шера Израила оккупаци яь ерригa территореш юхаяла [illegible] хилар, ший гIуллакхаш [illegible] лоIамагIа йола шоай пачхьалкхе вIашагIъелла а Палестина Iарбий [illegible] хилар, Иерусалима малхбоалехьара дакъа палестинцашта юкъадалар, [illegible] гIаьха а цу раионерча пачхьалкхей [illegible] Iалашъяр. Iарбий пачхьалкхенашта Израилах юкъе латта даиман совца а даь царна юкъе машар оттабар.

Дерригa [illegible] йолча нийсхон наькъаца а чIоагIа а цигара [illegible] цу принципегIа тоаде йиш я цу гIуллакхаца [illegible] нисбарий. Цу дакъе ООН а йолаш, дерригa [illegible] Дукхьал цу тайпара никъ ба Гаргарча Малхбоален дена хьагIехьара дунен халкъашта юкъера конференци гулдарах йолча советски предложенеца хьахабоадар.

Л. И. Брежнева дIахьай наькъ принципаш вIалла тара хIама дацаш яц израильски агресси дIачIоагIъярах дукха мехкдаьтта доалаеча цу рай[illegible]

МЕКСИКА РЕШЕНИ

Укх шера 1 сентябре Мексикански правительства тIаьнийцача решенe чIоагIа эгIазбинаб дунен халкъашта юкъерча финансови гIозарашка санна моттигерча частни секторе а, цхьаьтта йоккхача компрадорски буржуазена юкъе. Хьалхара барна хIана шерра камниш йоаржавьй «паргIатта предпринимательство лелийра дардаш толхадрах» Мексикана «тIаьзар» дара тIехьа. ХIаьта частни секторо царна йоккъостал ду финансони даькъе саботажа хьадда акташ, масала, валюта Iаьржача рынке махинацеш ей.

Дувцар да частни банкашта национализаци е а (из доагIаш дац кхыча мехкашкарча банкай филиалашта) валюта хуцара операцешта чIоагIа тIаьхьожам лоаттабелга юкъедоаладе а лаьрхIа йолча Мексикански правительства декрета хьакъехна. Декрето де лерхIар — банковски воротилаша доазол арахьа дуккха дIаухийташ йола капиталаш соцаьяр, IаламагIа чIоагIа яьржа а пачхьалкхенна доккха ле деш а йола валютацеи мах болча кхьхатацеш ей йола спекуляци соцаяр. Мексика санна болча капиталистически мехка нагахьа хулаш доаца из гIулахх дикая лрIиоацача правительство кхачара бахьан дукхха да.

Укх да — промышленностен нюга боахамеи йоккхий инвестицеш ца нича товдала нйш йоацаш дола мехкара экономически хьал тIеххьарча беттанка цIаьхха нудерлар: хIана 76 миллиард доллара кхоачаш ярахьари доахка декхараш цIаькха ва хиннача тайпара лакхдалар; США долларца виседича хадлаиа а сихха а дайлуш латта мексикански песо.

Мексикана цIаьтти финансово-экономически кризис хьахиннай агара хьалха, дукхагIча хана моттигерча [illegible] американски [illegible] монополеш шерра мехка чулоIар баьхьи [illegible]

[illegible] 1982 шера Мексикана [illegible]

МИЛИТАРИСТСКИ «ЛОВЗАРАШ»

Тайнача океана шерра акватори — Японски архипелага Хонсю яхача керттерча гIайрен къулбаседерча йистошка дена къулбехьарча Огасавари яхача гIайренашка ихаччалца — «форда тIарча тIема» арена яь я. Цунна юкъе даькъа лоацаш да Японе 80 тIема кема, 80 самолет, герзашцарча низий, личний составацара 16 эзар сег. США 7-ча флота 5 кема а форда авиаци я. 13 сентябре дена Сангарски проливе блокированни ярей форда коммуникацешка тIом барен операци кийчъеш ба уж. Азиатско-тихоокеански регионе аргIапарча провокаце хьисапе низ дIахьоккхара японский американский тIема-форда низа ца цхьана еш йола йоккхий маневраш я уж.

Цу кхерамеча «ловзарашта» юкъе даьха лоацарий составо тешал ду шIй низ дIахо совбаккхаш а оксана арешка дIадаржаш я латта японски тIема-форда низаш керттера лоархIам болаш цига хилар. Бакъда, японски милитаризм йоха а ена чакхбаьнна тIом хиннача тIехьагIа тIинйцача Японе конституцегIа цу мехка боккъо яц дунен халкъашта юкъера къовсаме дешаш къоастадара средство санна бола тIом хьоабе а эскар вIашагIдолла а.

Япони милитаризма лаькъа тIа яккха я ловш, Вашингтон гIерт дунен кхыча районашка милитаристски, авантюристски никъ лелабе шийна паргIато йоаккхаргIолаш Тайжа океана бассейнерча ший герзашцарча низий цхьцола жандармски функцеш японски оагIонна дIатIаякха. Масала, йолаш я 7-ча американски флота кемай хьадда цхьа даькъа Тайжача океанера Индийски океанеи Персидски залива доаен дIадигара хьаьнаехьара вIан, нагахьа санна Япона американски «кхехамален» договорага хьежжа Япона тIема-форда низаша цига хьахина «вакуум» хьалинес США с Японцига хьаьдха цун ПМСи ВВСи [illegible] японски йистошнара 1000 милла кхоачарг[illegible] шерьяр.

ХIанара маневраш Пентагоно де лердIачунга хьежжа а — Япона тIема-форда [illegible]

[illegible]

Ю. РОМАНЦЕВ, [illegible] (ТАСС).

Кхоана Мали Республика къамаи цIей — кортамукъален Ди

«Эггара африканскегIа йола столица»

Берригa а машинана масеха минут балла никъ мара бац Мале «фетарча йоалагIаргара» — Сену яхача хIанзарча занарча дунен халкъашта юкъерча аэропортагара столица йистошка яхача. ХIаьта мангови хьунаш тIехьаюс, цар метта дIаот топпарах даь цIеноаш, хIанзарча занара виллаш, ремонтни мастерскеш, административни здандеш — Бадалабучу яха города нерда район. ХIаьта машина Нигера тиллача доникача тIаь тIа дIатIаккхьачача, хил дехьа Бамако оалаш йолча столица дерригача къаьнача даькъа тIа ши тIаьсх санна, африкански сийнача сигала урагIдаха дагIа центральни маьждига модернистски минараш. ТIаьна аьттехьа, ламаллаь ураоттаба цIилеторгий бота санна, латт «Амитье» яхача гостиница 16 этаж йола здани, малийски столице кIеззига мара доацача хIанзарча занарча гIирсех ца! Цун флагштона тIа дунихача кхыча мехкий пачхьалкхений байракхаш ягIа. Активни арахьара политикеи дунен халкъашта юкъе а дIа ца кхийттарий боламе а прогрессивни курси чакхйоахаш йолча Мале столица каст-каст хорж дунен халкъашта юкъера конференцеш, вIашагIкхетараш, семинараш, симпозиумаш яра.

Малхбузен Африкана колонизаци яьча хана 1882 шера французаша дIалаьца хиннача Бамакох 1920 шера Французски Судан оалаш хиннача моттига административни центр хул. 40-ча шерашка хьа а хиле чIоагIлу городе колониальни порядкашта раьза ца хиларен дукхьале ярей шерра политически болам, ишта хьахул колониализмана дукхьала лоаттабаьча къовсаман 1960 шера 22 сентябре къамаи мукъале карахчийтарах боккхача лоархIаме хинна Судански Союз яха политически парти. Цу хана дена керданча ший мукъерча африкански пачхьалкхен столица йолаш хьайоагIа Бамако.

Политически, экономически, торгови, культурни центр а хинна дIаттта. Къамаи демократи хьадара никъ лаьца йола Бамако Iалашьяте сиха дегIааха йолалу. Ишта, нагахьа санна 1958 шера цига вахаш 76 эзар сег хинна вале, хIана укх сахьате 600 эзар сагал совбаьннаб «Йоккхача Бамако» баха нах. Столица индустриальни зоне тIьххиннай яйтача, химически, кхачан промышленноста керда предприятеш. ХIаьта къамаи индустре кIийле хьаьра доккха гIо даьд кьонача республикана социалистически дотталгIален мехкаша.

Каст-каста оалаш да «эггара африканскегIа йола столица» я Бамако аьле. Из дувзаденна да континента кхыча столицашка, масала, Абиджане е Дакаре санна доацаш, укхаза дукхача хIамашка [illegible] тхенаси типични африкански вахара традиционни уклад.

Моттигера колорит архитектури сибат. Города ишкъерча башха дукха йоаччи хIанзарча занарча здании [illegible] дIайийнхача, дукхагIа йола [illegible] дохигача города баха нах дуккхагIа хана яра а ца бовлаш чуьа Iеш дола [illegible] а долаш долта, дукхагIа дараш топпарах даьча цIеноагех латта конгломерат я укхаза.

Цунца цхьан города сибата тIа хьаьда дола ший тамагIа декха йолаенная правительства лаьха шоай доалахьарча сектора поощрение яра политика. Хьаеш латт фирмаш, страхови компанеш, хьаьллаш я безача маьха товараш доха тикаш, столице базача къахьегамхой тIуаза яхкха йоаца, бийсай нах уха клубаш бараш. Укхаза го йиш я дуккхагIа европейски мехкий столицашка дакъала хIана а «прописка» яиза йолча автомашиний моделаш. Амма буржуазни «модерна» шийта наступлени йолаьбале а, кхыметтел Бамако баха хьал дола нах а сихлуш бац хьара традиционни уклад хувца. КIелага моттигаш хилаш дIатIахьежача саго вIалла теркал а дергдоацача эсалча топпарах даьча цIенной коаналарта цу чу ваха йолча сага [illegible] «мерседес» латташ. БIаькийча малийцашта [illegible] лайте а, цар кхыча мехкашкара тIауханча наьата арендах дIател уж, хIаьта шоаш къаьнача цIеношка бах.

Шерра дунен халкъашта юкъера бувзамаш долаш я Мале столица. Ашхабадаца кошал тесса город я Бамако. Дахача шера хилар советски Туркмене столицерча къахьегамхой викалаш Бамако баха, хIаьта дукха тIийоаддаш Ашхабаде ена хилар малийски столица делегаци а.

Советски Союза гIонца хьалъяьй Бамако Малхбузен Африке эггара йоккхагIа ярех ца! йола «Омниспорт» яха спортивни комплекс, педагогически институт, административни школа, юртбоахама техникум, медически училища, профессионально-технически [illegible] центр. Советски Союзо Малиен цхьан гIуллакхаш делазар бахьан долаш хьаккинача цу объекташка. Столицерча больницашкеи шоай интернациональни дехкар кхоачаш а деш толаме къахьегаш ба советски специалисташ — тхьухача союзни республикашкара хилар.

«Сох специалист — гIиллокхо хиннай советски преподавателаш болх беш болча Бамакорча профтехучилище, — йоах цун выпускник цхьане Амаду Думбе, — Дагадеххарагiа хержагI аь из професси. Сона чIоагIа [illegible] [illegible]

Николай КРИВОШЕИН,
ТАСС корреспондент.
Бамако.

DON'T SAY YOU DIDN'T KNOW!

ACT NOW BEFORE IT IS TOO LATE

«Шоашта хьалар ма ала [illegible]

[illegible]

ТАСС фотохроника.

МЕХКДАЬТТА ЦIЕНАГIА ХИЛИЙТАРА

Шоаш тIаьйна социалистически декхараш пачхьал[illegible] «Сун[illegible]нефть» НГДУ барт тийна коллектива. Дика гIуллакхаш карагIдаьннад коллектива [illegible] шера. ПланагIа [illegible] совгIа 2200 тонн мехкдаьтта, 2,8 миллион кубически метр газ яьккхад цо.

СССР хьалъяь НохчI-ГIалгIайчоь [illegible] 60 шу, из ший лоIаматIа Россеиа юкъе яхь 200 шу [illegible]

[illegible]

[illegible] укхаза дар. Бакъда, мехкдаьтта цIендара чоалкаеча процесса кхоачам болаш дац. Го а тувсаш дIайода расходомера стрелка цIаьхха соц. Операторскена уллув латтача шин депульсатора цхьаннечура лаьгIо тата хьахоа.

— Из илапан я тата дыр, — йоах Анатолий Семенович. — Емкости чу хий Iоа ма деллинге, я из сихха Iохец цо. Дийна хьалхашиа баьинхаб цо тIаь болхлой къахьегам, кхоа балха ва а.

Ше къамаьл дешие счетчикаш тIа йолча стенда дIаIа а ваха цхьа цIе кнопка тоIаю А. Коломыйцева. ЦIеча лампочкаца «бIа тоса» прибора, цхьа минут а яладехьа цун экранчина тIа лоттолу цифра «1». Цо хьахьош цIендаьча мехкдаьтта цхьа дакъа киччи делар.

Иза тIехьагIа шоллагIча приборага болх дIйболабайт начальника.

Анализ лаьрхIа пробаш [illegible]

[illegible]

Йолча системана автоматизаци яьчул тIехьагIа дукхача «готтига моттигашта» ашар кхоачаьде йиш хилар. ЦIогIа дале, емкостни оборудованена аргIанара ремонт е ела ха тоьал цIаьхьелар. ШоазагIа дале, мехкдаьтта кийчдара эшача 13 эзар кубически метр газ утилизаци е ниш хулийтаргья цо хIара шера. Долче, из геттара лоархIаме гIуллакх а да, биидал кхеть яра эшача цхьан кубически метрах 3 соми 57 кейиги мах а телаш хIара шера 250—300 кубически метр Iо Карабулакски химреагентни заводера къийне еача гIулоняах мулшабиькав участка йолх лой цо.

Бакъда, йолаш йолча газа утилизаци яра доаи бокъонца кьоастадаь дизинидаи. ХIана а участке латташ я традиционни йола теплообменникаш. Цаьста цар мета дIасто ергья ши бIаь кубически метр газа [illegible] прегреватель.

Йолаш йолча газа утилизаци а яь, производстве [illegible]

[illegible]

Р. АУШЕВ.

СССР хьаяь 60 шу дузаш

БIубенна гIа боах Коми республика

Халкъий вежарийха болча дезале пхьана болаш СССР хьаяь 60 шу дизара накъабоаь Коми автономни республика къахьегамхой.

Советски Iаьдал латтача шерашка кхо орден телаю Коми АССР дегIаена индустри, юрта боахам, къаман культура йола республика хинна дIалаттий. Укхаза хьалхьий ина бола экономически потенциал. Цун ларх я энергетика, кIора, мехкдаьтта, газеш, хьу кийчъяра, целлюлозно-бумажни, кхыдола промышленноста доакъош. Воркутерча шахтераша боахкхача кIорах череповецки металлургаша хьабу дунен тIа дикагIбола кокс. Перспектива йолаш я Тимано-Печорски аьнна цIи тилла йола мехкдаьттен гази йоалла провинци. ХIаналехьа а цига болх беш я Вуктыльски газоконденсатни, Усински, Возейски, кхыйола мехкдаьтта доалла моттигаш. Цар зу мехкдаьттан тален проведашка гIолла республика доалонел арахьа дIаухийташ дола доагор.

Мехка эггара хьалхара ярех моттиг дIалоаш Коми АССР-э дахчан запасашта. Шера кийчъеча дийхка а хьача а хьун боарам 20 миллион кубометрал тIехбоал укхаза. Республика столице Сыктывкаре хьалхьий йоккха лесопромышленни комплекс. Тахан сыктывкарски кьахата тIа кепатодеш да мехка хIара пхелагIа дола книжка. Региона ишта хьеш я фанера, дахчанполхий плиташ, херх хьекхы хьу, мебель.

Коми АССР промышленни продукци дIаухийт ерригача союзни республикашка а экспортагIа дукхача мехкашка а. Шийн вргIагIа республикага а кхоач мехка тайп-тайпарча краиникареи областашкареи металлоиадеш, машинаш, халгIа [illegible] товараш.

Хадданза толлуш доагIа Коми АССР къахьегамхой вахара хьал а цар культурни боарам а. Революци хьалехьа крас бахача наьха дий дешкъах кхо дакъа бараш дешанза хиннаб хIана Коми АССР халкъа боахаме болх беча хIара дар сагах 810 лакхерен юкъерен образовани йола специалист ва.

Республике болх беш СССР Iилман Академе Коми филиал, Iилма тоххама институташ, университет. Хьаний культурно-просветительни учреждени шерра сеть, толаме дегIадоагIа Iилма, литература, искусство, халкъа творчество.

СУРТАШ ТIА: «Воргашорская» яхача шахте лаьттан кIалгIолла сиха ле лараш оаз Социалистически Къахьегама Турпала Сахаров Анатоле бригадерча проходчикех. Цун коллектив хадданза скоростной режимагIа болх беш, бетта 800 а кхы дукхагIа я погонни метраш лоамах дурув тохилга Iаланшеш я.

Сахаров Анатоле бригадапара проходчикаш (аьрде хьара аьттехьа) — звенье вой Серпутин Анатолий, проходчикаш Фаустов Александр, Семушенко Николай, участка начальника помощник Чумак Николай, проходчик Антонов Владимир, лоаман вьемочни машинай машинист Пометний Алексей.

2. Сыктывкарски лесопромышленни комплекса картонно-кьахата производство. БIаь миллион сомал дукхагIа мах бола лесохимически продукци арахеа укхаза шера.

С. ГУБСКЕ суртащ ТАСС фотохроника.

Керда стихаш

АРЧАКОВ Саи

НАЬНА МЕТТАЛА

БIаьтане наькъа воаш
[illegible]
Аз [illegible]
Новкъа хабар дувца,
Наьна меттала илли,
Мегар хьона
Новкъа дикагIбола
Новкъост хуьйца.

Тlеш тlа хий мо
Базам дIа а баьржа,
Йоlо са дог
Шиъ дехникача нийсса,
Наьна меттала илли,
Мегар хьона
Ловцье сона
Шу мо йlаьха вийса.

Хьевшалгlа водаш ши нуьг
Даьсса висача
Совгlат доацаш
Фусамдаьшта дала,
Наьна меттала илли,
Мегар хьона
Лоамарочун
Доа совгlат вийа

Наь гулбенна иллеш
Доахаш багlача
Са везавзар
Цlенвуш иллийн хьега,
Наьна меттала илли,
Мегар хьона
Царел цхьа ги
Ловзагlа долаш дека.

Са йиш [illegible] хьеь.
Наьна меттала илли,
СагIадовзар сонна
Къе да хьа,
Аз из дийнахьа
Ззарз кердадоахк а
Хьоа дикагlдар
Хьалургдац сона мехе.

* * *

Аз хог а лаьтта шортагlа
пуъз.
Мел ваь лаьттан тlа сай
[illegible].
Дитанза ца доалаш ер
дуне дитача
Юха а цун кара сай вехча
везандаь.

* * *

— [illegible] сай [illegible]
воллаше
Къоаналах иллеш lаьна
вяду lа
Къоанелах иллеш
вадеш ма йоав
Сел йlаьха йоаца хьай
къона ка.
— Аз вязду сай иллеш
къоаналах
Из ена хьезттача тlаьхьа мо:
«Къона волаш со
дагавгlацар», —
Аьнна тlехтохам
баргбоацаш цо.

УГУРЧИЕВ Азматгири.

БЕРА ХАНАШ

Йоажеш ара бийсан говраш
Бера ханаш дlаьхкиаьй,
Тхона детташ дахчен
товраш
Бегаштагlа човнаш хьй.

Синйча баь тlа, юртан аре
Куллаз йовзаш тхо дахкад.
Унзара йоачан яьлча тlара
Хийла дайнад селаlад

Шолжа чуре массагl чабанз
Чхара кlалхара яьнкьай,
Бешамашкара массагlа ябанз
Шуьнагl оаза чуъйтьай.

Шамал lиннача гуь тlара
Ланаш дежаш чуьддад
«Кlуьм багlача» зенагара
lурран саццa фо мийннад

Керта кlамараш а уязош
Хийла ийlег олзавьй.
Бийсан дахчан ага таркош
Зlамига иниш ткьуесаьйн.

Гlоарал дейна кlеьдвалерца
Дин даьнза тlьайсав,
Нанас кlаьдача цулгашца
Маргlа везаш чукамьбав

Бера ханаш, гlоза гlанаш
Шо дегура дlадоаргдац
Дlаьхарах денош, ханаш
Шо аз цlанкъа дицвргдац.

Литературни гонорар автораша дlахьожаю Машара советски Фонде.

Книжка — вай дика доттагIа

Библиотекийра нара за книжкаш дешарашта дукхагIа книжкай хьаькъала хьаьт бовийтар кагирхоша дешача книжкай чулоацам царна пайдане лостам болаш хилийтар. Цудухьа тха библиотека отделашка чукъаьча бIаргаго вийш я гIорбьиначa иазархоша книжкаех лаьца яьхар: «Дерригача зикачех сп дейкарийла за юкжкашта», «Дешар — хьаькъал Iомадар», кхыдараш.

[illegible] бар тхоьа библиотеки дешархоша дезаша книжкаех фу хет ха. Цунца дувзаденна дукха за йоацаш районни библиотека книжкаш дешарашка «МагагIа моттиг дIалоаш шун вахаре книжкаша. МагагIа лоардIам болаш да уж тахан» яха хаттар дир оаха. «Кхыча нахагара дикадар Iомаду тхона книжкаша». «Книжка доаьзит гона сага дог уйла, из укх дунен тIа сендукъа. МагагIа уйла йолаш вахьав». «Дунха дешаш хилча кхыча тайпара къахагIа гу дуне а вахар а» ишта а уж санна кхы дукха а дар цар тийна жопаш.

Из ишта да а да, книжка дика тIо ду вахар эмоционални а эстетически а багIорахьара кхетаде. ХIаьта книжкашца доттагIал чIоагI деча дакъе царна даим гIо деш хьабоагIа тха болхлой. Царех ба: книжкаш дешарашта гIулакх деча отдела йоккхагIйола библиотекарь М. Эсмурзиева, библиографически отдела болхло Ч. Абдулселимова, цу отдела заведующи I. Хашиева, кхыбараш. Цар хIара дийнахьара болх тIаберзабь ба наха книжкаш дезадалийтара, царна юкъера доттагIал ма хулла чIоагIдара.

С. ГАЗДИЕВА, Назранерча районни библиотека книжкаш дешарашта гIулакх деча отдела заведующи.

ХЬИНАР ДОЛА КОЛЛЕКТИВ

Дега хьехамах вахара никъ, балха говзал харжар а карьерзаар я лоархIаме да хIара сага. Дега лоIамах хержар доахкархочун професси Осканова Мадинас я Кооперативни техникум дика деш чакх а яьккха кийархошиа беш бола болх дикагIа бовлаш хьайоагIа из.

Ткх шу совгIа ха я Осканова Гродненски универмага цхьоалагIча филиала кхалнаькъ баракъаш лоркава вурийттала гIча секцеяи заведующи йолаш кулгалду.

Мадинас кулгалду коллектив комсомольско-кагирхой коллектив я, бригадана чувоагIача бархI сагах хIарансиа дийц ца луш дийм дег чу латт комсомола XIX съезде Л. И. Брежнева бахархой хьайташ кхоачашдеча сфере болх беча, комсомольцашта хьалхашка латта дехараш белгалдоахаш аьнна дешаш. Дукхьал дийн ца дарал совгIа, кагирхой коллектив хIара дийнахьарча хьинареча къахьегамца кхоачашде гIерт уж дехараш. Цун дика тешал деш да универмага чуйоагIача филиалашта, отделашта юкъе цьржача яхьа итог йича дIабахача бетта дикагIчарех а лаьрхIа Осканова кулгалдеча бригадана шоллагIа моттиг карара кара тела вымпели еана хилар.

Тайп-тайпарча кIадаех дахла ухкала доахна кхалнакъа баракъаш дукхагIча дахкъе уж кочамаш я. ХIаьта нийслуш хул чуена кхалсаг дукхача кочамашта юкъе шиийта товргьар харжа нийтхьало хеташ. Цу тайпара моттиг нийсъелча сиха оарцагIбоагIа секце болхлой Султыгова Фаридан Дакиева Тамарам. Цар хьехна дика пайдахьа кхалсаг дIайодан шийна [illegible] хоаш дола барана а ма.

— МоллагIча коллектива кертера дар да, — йоах М. Османова, — цун хIара чакъ шийн болх дика хоаш хилар. ХIаьта тха коллективе хIара [illegible] кооперативни техникум е училище яьккха я, цул совгIа дикка практически говзал йолаш а ба.

ХIаьта а секце [illegible] доахкача толамий бахьанех кертера дар бригада [illegible] уйла цаI хилар лоархI заведующи. Из ишта дешаре тамаш яр-их вурийтталагIча секце хIара бетта план дикка тIехкхачийиьче эттуа хулаже. ДIабахача бетта план цу коллективо кхоачашйир 110,3 процент, хIаьта карарча шера бархI бетта план юкъера лаьрхIача 103,1 процент кхоачашъяьй. Цу толамех дикка дакъа доалл доттагIархой Султыгова Фаридай, Джамбекова Раисай, Хамидова Мадинай хьинар.

С. АРЧАКОВ.

СУРТА ТIА: (аьттехьара аьрдехьара) № 17 йолча секце заведующи Османова Мадина, доахкархой Д. Тасуева, М. Хамидова, Т. Дакиева, Ф. Султыгова, Г. Джамбекова.

И. ПЛИЕВА сурт.

БАРТ БОЛЧА — БЕРКАТ

ХIама даа столове, кафе, ресторане чувахача нийслуш пара да официант Iимерза але а сиха гIулакх дой а кийчдьеча даарий ассортимент кIезига хиларах. Дaараш сиха а чам боаьаш а кийчдьеь хиларах цучу яьнкхача хана раьза волаш саг дIайолаш хилар. ХIаьта царех цхьяраш во кийчъяь тоалх хиларга хьежача ха хала дац, уж дукхагIча дахкъе нах боаццаш яьсса хIана хул.

Бакъда, цу тайпара дешаш ала йиш йолаш яц Сунженски районера «Аьрзи» яхе кафе, из дикка йовзаш я районал арахьа а. ХIаьта цучу хиннача саго дика салоIа хиларах шеко яц. Цул совгIа цучу яьккха ха дикка ца луш дегашка а яхарьа.

Хова кийчъяь чухье паргIато, тайп-тайпара чам бола дараш — из деррига а тIадерзадаь за нахага дика салаIийтара. Цун тешал деш да жалобани предложенеи книжка тIа бархалаш оалаш дахь йоазош а. Тайп-тайпарча хана укхаза хиина нах баха моттигаш дукха я: Москва, Волгоград, Ростов, МагIалбик, кхыдараш. Уж тайп-тайпарча моттигашкара бале а, бакъда, цар цхьа уйла юкъара хиннай, из я «Аьрзи» яхача кафе коллективах болаш цар дегашка есса дика уйла.

Хьожаргаза вай фу белгалоаш йолаш я селла дика болх бу коллектив. Малаш ба-те цун сий лакха лоаттадераш. Кафе заведующи я гIалагIа Яндиева Тамара. 1970 шера йоагIа из кондитерски цехе ученица йолаш, хьалхарча дийнахьа дена шийна деркам тIаол цо кулинарни гIулакх дика карладерзадеш а цох дика кхеташ а хиларца. Шийн болх безаш йолча йоIа хIара толамаш цIей хулар. ХIана коллективна кулгалхо йолча цун дег чу даим цхьа уйла я: балха тIа цIакха толам хургбац нагахьа мо къахьагIчен къонаьчен болхлоша юкъе айхха бувзам ца хуле, уж цоайла кхеташ ца хуле. Цу тайпара уйла алкха цхьаь Тамарай хиина Iац, ишта уйла йолаш я дог цIена Iимерза, камаьрша йола, тIехдика повар йола Бупаровская Таисия Васильевна. 1976 шерага кхаччалца цун уйла хиннаяле а тамаш я кавказерча къамий дaараш кийчде. Бакъда, «Аьрзи» яхача кафе балха еча дена цо карарзаьй цецвала мегаргболаш йола уж даараш кийчдара говзал.

— Тхо деррига а цун ученикаш да, — йоах нехчий йоIо Игиева Булихана. — Цкъаза ца хоаш, ца ихтадеш хIама нийслой, сашийн тайпара дIанзаалиа ца хила даар кийчде белам хуле Таисия Васильевна оарцагIа йоагIа тхона.

Итт класс чакхъяьккхачул тIехьагIа йоагIа Булихан кафе болх бе. Цу хана цун шефство лелаяр шийна дIатIаш Бупаровскаяс. Цо даим а кердадоахар йоIа: кафе чубоагIаш бола нах лоархIаш, дег тIара белаш хуле болх дика дIагIоргхилар а дaараш чам болаш хургхилар а. ХIаьта из дийц ца деш хьаенача йоIах тIехдика повар а бокъонца йола коллектива член а хиннай.

Цу тайпара я хьинар долча коллектива къахьегама белгалоаш: шоайла даим гIоновкъостал деш хилар, опыт екъаш хилар, уйла цаI хилар.

Ишта хьахулаш ба кафе балха толам. Укх шера шоай продукци йоххара аьл бетта план коллективо кхоачашйир 108 процент, лакхара хьохкамаш гойт цо тIехьарча бетташка а. Карарча шера шоллагIча квартала социалистически яхьа итогаш йича дикагIчарех цаI а лаьрхIа «Аьрзе» коллективна еннай Сунженски района «Общепит» объединене карара кара тела вымпел.

Торговле заслуженни болхло йолча Яндиева Тамарайна дицлургдоацаш да ше Москве хиннача кооператорий ворхIагIча съезда деакъашхо хиича хилар. Дукха дикадар, пайдана дар дайзар цунна цига.

Ишта, цIаккха дицлургдоацаш да хилар Бупаровская Таисия Васильевнай вахаре а, цо шийн воI ваь тIаййцар да, вана доаьаш веса оIаьмига кIаьнк Дима. Укх шера Дима хьалхарча классе деша ваха. Цу масало хьагойт Бупаровская дика повар хиларал совгIа, дог цIена, къахетаме, камаьрша саг хилар.

ХьагIакхоаьчаш латт мехка а республика а цIейш, бергьа республика къахьегамхой санна дикача толамашца духьалйоа парна «Аьрзи» яхача кафе коллектива а.

Украинка Т. В. Бупаровская, гIалагIа В. Евлоева, арсе Н. А. Леонидова, нохчо Б. Игиева, кхыча къамех бола викалаш цхьа барт болча деале санна къахьегаш ба. ХIаьта хоаш ма дий барт болча беркат а хулга.

Г. ТКАЧЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Урус-Мартана цIей

Укх деношка Урус-Мартана районни центре хилар мехка а республика а юбилейшта хетадь халкъий доттагIала цIей.

Из цIей хьадийллар Социалистически Къахьегама Турпала, КПСС Урус-Мартановски районни комитета хьалхарча секретара А. Г. Кагерманова. Ше къамаьл деш гулбеннараш цIенца дакъала а бувцаш, цо белгалдаьхар курал е мегаргйолаш дола района къахьегамхоша лаьхь толамаш.

Аль деза цу тайпара цIеш цига традиционни а хинна дIаттта хилар. Царех да кланчий цIей, мареен жIощнен цIей кхыдараш.

З. ШАТАЕВА, ЧИАССР культура министерства РМНЦ йоккхагIйола редактор.

ТЕЛЕВИДЕНИ

21 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — [illegible] концерт.
9.10 — «Шира [illegible]». [illegible] Автор — А. Рыбаков.
11.05 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Юртарча коммунистий [illegible]». Документальни фильмий программа.
15.40 — [illegible]
16.40 — П. И. Чайковскийн цIераца VII дунен [illegible] конкурса [illegible]
17.15 — «Вай хоттагIа — Индия». Документальни фильм.
19.00 — [illegible]
19.15 — [illegible]
19.45 — «Тахан дунен тIа».
20.00 — [illegible] концерт.
20.30 — СССР 60 шу [illegible]
[illegible]
Искусства мастерий концерт.
22.00 — «Ха».
[illegible]

[illegible]
18.55 — Кхаран программех [illegible]
19.00 — «Махмуд Эсамбаев». Фильм-концерт.
20.00 — «Бийса дахьала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Дунен [illegible]» панорама.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Денош бийсанаш». Художественни фильм.

22 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — [illegible] Чехова [illegible] концерт.
9.30 — [illegible]
10.30 — Производственни гимнастика.
11.00 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — [illegible] документальни фильм.
15.30 — [illegible] концерт.
16.15 — «Шолш [illegible]».
17.00 — [illegible]
17.30 — «Дунен халкъий творчество» [illegible]
18.15 — Езаха атлетикех йола Европа чемпионат [illegible]
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — [illegible]
[illegible]

II ПРОГРАММА

[illegible]

20.00 — «Бийса дахьала хийла шун, бераш!».
20.15 — Машар [illegible] Советски Комитета председатела Ю. А. Жуков беседа.
21.00 — «Ха».
21.35 — [illegible] (ФНР).

РАДИО

21 СЕНТЯБРЬ

[illegible]

[illegible]

Метеостанция.

Шийн декхар кхоачашдеш

[illegible]

ХIанзарча дунен хьолкъашта юкъерча вахари лоархIамегIара фактор я, шина дIаттад цIенна а ца хиннача тайпара чIоагIа баьрна тIема духьала, едерни герза дуьхьала болам. Цун хьалхиннах шерра общественни социальни базе, гIулакхи карда белгалона ши формаш.

Советски наьха солидарность а дерригача дунен тIара доггIулла цIена делаш мел болча наьаца КПСС ан Советски пачхьалкхан машар безаш йола арахьара политика хьоабалъеьш [illegible] болча МагIалбика райониерча къахьегамхоша. Берригане советски наха а санна, хьинера дакъа лоац общественни организацеш [illegible] Машара гIулакхашта финансаш гIо да [illegible]

[illegible] Советски Машара Фонде гIулакхашта юкъе.

Буруудеттерщики, мехкдьтIаахоши, транспортникаше [illegible] гIишлонхоши, торговла, быта, просвещене болхлоши [illegible] Машара Фонде. Шер шера дукхагIа хул тха районе цига дIачуталлача. Масала, [illegible] 1980 шера районе 9619 сом доннадела, укх шера бархI бетта 14500 сом гоагIа деннад. Из де дукхагIа партийни организацеш, советски Машара Фонда гIо дена районни комисса членаша — [illegible] А. Д. Алиева, «МагIалбикнефть» НГДУ профкома председатела А. В. Иванова, УБР партиарна бухгалтера Р. П. Хагаа, [illegible]

[illegible]

Машара Фонде доккха дакъа лоьцa коллективаша «МагIалбикнефть» НГДУ — 2600 совгIа сом, МагIалбикнерча технически транспорта управлене — 1327, районна [illegible] — 2200 сом, УБР, ВГПЗ, ПМК 4, [illegible] коллективаша.

Машара Фонде шоай лоIамагIа вносеш дIачуталлача хьинаре дакъа лаьцад «Аппанчурхица», «Советскиий», СССР Конституце цIерагIча совхоза (директораш Л. Цачоев, А. Гетагазов, К. Маршани) коллективаша.

ЦIена цхьан динахьаре [illegible] КПСС горкома, редакце, типографе, №№ 6, 24, 3 йолча школаш, кхыча коллективаша.

[illegible]

[illegible] Советски Машара Фонде [illegible] «СельхозТехника» РО, МХРУ, ПМК-155, [illegible], М. Горьки цIерагIча совхоз, кхыча коллективаша.

Советски Машара Фонда гIо ду районни комисси [illegible] дукхача къамах бола наь [illegible] тха районерча къахьегамхоша, шоай патриотически интернационални уйла [illegible] машара гIулакхаш [illegible] доагIа дакъа лоацаргдолга.

[illegible]

Т. ЦИЧОЕВ. Советски Машара Фонда МагIалбикни районни комисса председатель.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковски ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-87; редактора заместителя — 2-85-07, жоьпаьлга секретаря — 2-24-00, отделаш: партийни вахара — 2-24-04, промышленноста транспорта — 2-24-01, юрта боахама — 2-24-06, культура — 2-24-05, письмош — 2-24-07, корректорше — [illegible]

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-87, заместителя редактора — 2-85-07, ответственного секретаря — 2-24-00, [illegible] партийной жизни — 2-24-04, промышленности и транспорта — 2-24-01, сельского хозяйства — 2-24-06, культуры 2-24-05, писем — 2-24-07, [illegible]

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

[illegible] «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № [illegible]